

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

Factors Affecting Strategic Performance-Based Budget Management of Schools Under the Office of Phitsanulok Primary Educational Service Area 3

พิชัย ระเกตุ* และภาสกร เรืองรอง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

*corresponding author e-mail: pichair67@nu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 302 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน และครู จำนวน 276 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางเครชีและมอร์แกน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครูในแต่ละกลุ่มโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.74) การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.68) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.739 – 0.820 และพบว่าปัจจัยด้านความรู้บุคลากร (X_1) ปัจจัยด้านข้อมูลและสารสนเทศ (X_2) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ (X_3) ปัจจัยด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน (X_4) และปัจจัยด้านด้านการมีส่วนร่วม (X_5) สามารถพยากรณ์การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.938 มีอำนาจพยากรณ์ (R^2) ได้ร้อยละ 87.91 มีค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน เท่ากับ 0.253 เขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.355 + 0.359 (X_1) + 0.116 (X_2) + 0.130 (X_3) + 0.179 (X_4) + 0.183 (X_5)$$

สมการในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.373 (X_1) + 0.120 (X_2) + 0.134 (X_3) + 0.184 (X_4) + 0.188 (X_5)$$

คำสำคัญ : การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณ

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the level of strategic performance-based budget management in schools; 2) examine factors affecting such management; 3) analyze the relationships

between these factors and budget management; and 4) develop a predictive equation for factors affecting strategic performance-based budget management. The sample consisted of 302 participants, including 26 school administrators and 276 teachers under the Office of Phitsanulok Primary Educational Service Area 3. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table, and proportional stratified random sampling was applied across school groups. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The research findings revealed that the factors affecting strategic performance-based budget management were overall at a high level, with "Budget Management" showing the highest mean ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.74). Strategic performance-based budget management in schools was also overall at a high level, with "Financial and Performance Reporting" exhibiting the highest mean ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.68). The correlation coefficients between variables ranged from 0.739 to 0.820. Furthermore, it was found that Personnel Knowledge (X_1), Data and Information (X_2), Budget Management (X_3), Operational Planning (X_4), and Participation (X_5) could significantly predict strategic performance-based budget management in schools under the Office of Phitsanulok Primary Educational Service Area 3. The multiple correlation coefficient (R) was 0.938, with a predictive power (R^2) of 87.91% and a standard error of estimate of 0.253. The predictive equations can be formulated as follows

Predictive equation of raw scores:

$$\hat{Y} = 0.355 + 0.359 (X_1) + 0.116 (X_2) + 0.130 (X_3) + 0.179 (X_4) + 0.183 (X_5)$$

Predictive equation of standard scores:

$$\hat{Z}_y = 0.373 (X_1) + 0.120 (X_2) + 0.134 (X_3) + 0.184 (X_4) + 0.188 (X_5)$$

Keywords: Strategic Performance-Based Budget Management, Factors Affecting Budget Management

บทนำ

การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (SPBB) เริ่มใช้ในปี 2545 เพื่อปรับปรุงระบบงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยเน้นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและทั่วถึงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หลักการสำคัญคือสถานศึกษาต้องจัดทำแผนกลยุทธ์ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการกำหนดภารกิจ ผลผลิต และผลลัพธ์ที่ชัดเจน ระบบนี้ให้ความสำคัญกับการติดตามตรวจสอบผลงานอย่างเคร่งครัด ควบคู่ไปกับการปรับปรุงระบบจัดซื้อจัดจ้างให้โปร่งใส รวมถึงการพัฒนากระบวนการเงินเพื่อคำนวณความคุ้มค่าของงบประมาณ เปรียบเทียบกับผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง เน้นการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานเพื่อแสดงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้จ่ายงบประมาณสูงสุด นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเปลี่ยนรูปแบบการตรวจสอบงบประมาณจากเดิม ที่เน้นเพียงความถูกต้องตามระเบียบ มาเป็นการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานเป็นหลัก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ พบว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาองค์ประกอบและปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดย จารุวรรณ มาแต่ม (2561) ได้จำแนกขอบข่ายการบริหารงบประมาณออกเป็น 7 ด้านสำคัญ ประกอบด้วย การวางแผนงบประมาณ การคำนวณต้นทุนผลผลิต การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารและควบคุมงบประมาณ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน

การบริหารสินทรัพย์ และการตรวจสอบภายใน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มนัส คำพัก (2565) ที่ชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จในการบริหารงบประมาณนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุนด้านบุคลากรและองค์กร ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของบุคลากร การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ โครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการทำงาน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ สมภพ ฉิมสุข (2565) ยังได้ขยายความถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานในภาพรวม โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลและการรับรู้ข่าวสาร การประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนกระบวนการวางแผน การควบคุม และการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ ซึ่งข้อค้นพบจากนักวิชาการทุกท่านสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์จะประสบผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยทั้งระบบการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง ควบคู่ไปกับปัจจัยเกื้อหนุนด้านศักยภาพของบุคลากรและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในองค์กร

แม้ที่ผ่านมาจะมีความพยายามในการพัฒนาระบบงบประมาณอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงขาดความชัดเจนเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลโดยตรงต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยผลการวิจัยในครั้งนี้จะสะท้อนถึงสภาพการณ์ปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญประกอบการวางแผนพัฒนาและยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1,380 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 302 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คนและครู จำนวน 276 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของผู้บริหารและครูแต่ละกลุ่มอำเภอ จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, อ้างถึงใน สตรีพร เขาวนชัย, 2561 น. 62)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ปัจจัย มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามและหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ปรากฏว่าได้ค่าดัชนีสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

2. ค่าอำนาจจำแนก หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient Method) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลอง (try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ที่ไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน 30 คน ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม อยู่ระหว่าง 0.97 – 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา 2) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา 3) ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป จำนวน 302 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ 2) วิเคราะห์ระดับการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) 4) วิเคราะห์ความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์ ค่าสถิติ Tolerance และ Variance Inflation Factor : VIF ด้วยเกณฑ์ค่า Tolerance ต้องมากกว่า 1.0 และค่า VIF ต้องไม่เกิน 10 5) วิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ในภาพรวม

ที่	รายการ	(n = 302)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
1	ด้านการวางแผนงบประมาณ	4.40	0.81	มาก	6
2	ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน	4.37	0.77	มาก	7
3	ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง	4.44	0.70	มาก	2
4	ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ	4.44	0.74	มาก	3
5	ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน	4.44	0.68	มาก	1
6	ด้านการบริหารสินทรัพย์	4.42	0.75	มาก	4
7	ด้านการตรวจสอบภายใน	4.41	0.75	มาก	5
รวม		4.42	0.74	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.74) เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.68) รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.70) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ในภาพรวม

ที่	รายการ	(n = 302)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
1	ปัจจัยด้านความรู้บุคลากร	4.38	0.75	มาก	5
2	ปัจจัยด้านข้อมูลและสารสนเทศ	4.40	0.75	มาก	2
3	ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ	4.46	0.74	มาก	1
4	ปัจจัยด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน	4.38	0.74	มาก	4
5	ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม	4.39	0.74	มาก	3
รวม		4.40	0.73	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.73) เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.74) รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านข้อมูลและสารสนเทศ

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.75) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้บุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
X ₁	1.000					
X ₂	.693**	1.000				
X ₃	.666**	.576**	1.000			
X ₄	.749**	.681**	.802**	1.000		
X ₅	.688**	.726**	.751**	.541**	1.000	
Y	.820**	.739**	.790**	.804**	.749**	1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกที่ระดับสูงและสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.739 – 0.820 และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้บุคลากร ($r_{XY} = 0.820$) รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ($r_{XY} = 0.804$) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ ($r_{XY} = 0.790$) ปัจจัยด้านด้านการมีส่วนร่วม ($r_{XY} = 0.749$) และต่ำที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านข้อมูลและสารสนเทศ ($r_{XY} = 0.739$) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทุกด้านในกระบวนการบริหารงานงบประมาณมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินงานการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา

นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.739 – 0.820 ซึ่งตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางและสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์ด้วยค่าสถิติ Tolerance และ Variance Inflation Factor: VIF เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัวมีความเป็นอิสระต่อกัน และไม่เกิดภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ (Multicollinearity)

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบปกติของปัจจัยในสมการพยากรณ์การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	β	t	Sig.
ปัจจัยด้านความรู้บุคลากร (X ₁)	.359	.050	.373	7.188*	.000
ปัจจัยด้านข้อมูลและสารสนเทศ (X ₂)	.116	.050	.120	2.307*	.022
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ (X ₃)	.130	.045	.134	2.888*	.004

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	β	t	Sig.
ปัจจัยด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน (X ₄)	.179	.041	.184	4.362*	.000
ปัจจัยด้านด้านการมีส่วนร่วม (X ₅)	.183	.052	.188	3.494*	.001

R	= 0.938
R ²	= .0879
R ² adj	= 0.877
SE _{est}	= 0.25316
F	= 430.602
a	= 0.355

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบปกติของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 ตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้บุคลากร (X₁) ปัจจัยด้านข้อมูลและสารสนเทศ (X₂) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ (X₃) ปัจจัยด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน (X₄) และปัจจัยด้านด้านการมีส่วนร่วม (X₅) ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.938 มีอำนาจพยากรณ์ (R²) ได้ร้อยละ 87.91 มีค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน เท่ากับ 0.253 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.355 + 0.359 (X_1) + 0.116 (X_2) + 0.130 (X_3) + 0.179 (X_4) + 0.183 (X_5)$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.373 (X_1) + 0.120 (X_2) + 0.134 (X_3) + 0.184 (X_4) + 0.188 (X_5)$$

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.1 การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและบุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น พรบ.วินัยการเงินการคลัง และระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างฯ อย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันความผิดพลาดทางละเมิดและวินัย กลไกเหล่านี้จึงกำกับให้สถานศึกษาต้องบันทึกบัญชีและรายงานผลการใช้จ่ายอย่างถูกต้อง ตรวจสอบได้ และเป็นปัจจุบัน ส่งผลให้ด้านการรายงานผลได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของอนุพงษ์ สมศรี (2565) กล่าวว่า การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน เป็นการนำเสนอข้อมูลการเงินเพื่อแสดงฐานะและผลการเงิน การรายงานผลการดำเนินงาน ติดตามผลงบประมาณและการประเมินผลแผนงาน/โครงการ เพื่อแสดงความโปร่งใส ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้จ่ายเงิน มีการแสดงรายงานทางการเงิน

ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด สอดคล้องกับมโนทัศน์ คำพิพากษา (2565) กล่าวว่า การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน เป็นการนำเสนอข้อมูลทางการเงินเพื่อแสดงฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้แก่บุคคลภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับองค์กรทราบถึงผลการดำเนินงานขององค์กรว่าบรรลุวัตถุประสงค์ มีความสามารถในการบริหารการเงินขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ

1.2 การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน ทั้งนี้อาจเนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่เป็นครูที่ขาดความเชี่ยวชาญด้านบัญชี ต้นทุนและการวิเคราะห์ความคุ้มค่าเชิงเศรษฐศาสตร์ ทำให้การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยและการระบุผลผลิตทางการศึกษาที่เป็นนามธรรมทำได้ยาก ส่งผลให้การแปลงนโยบายสู่การคำนวณงบประมาณจริงยังขาดความชัดเจนและคงยึดติดกับรูปแบบเดิม สถานศึกษาจึงยังเน้นความสำคัญที่ปัจจัยนำเข้ามากกว่าประสิทธิภาพของต้นทุนที่แท้จริงสอดคล้องกับชัยสิทธิ์ เถลิ้ม มีประเสริฐ (2544) กล่าวว่า การกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน (Output Specification and Costing) ในขั้นนี้เป็นการคิดคำนวณต้นทุนในแต่ละผลผลิตที่ได้กำหนดมาแล้วว่าจะใช้ต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิตเท่าไร ซึ่งมีการคิดทั้งต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม สำหรับผลผลิตหลักของหน่วยงานนั้น ผลผลิตหลักดังกล่าวกำหนดให้ชัดเจนทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ เวลาและต้นทุน ซึ่งจะนำข้อมูลไปใช้ในการคิดค่าใช้จ่ายเพื่อการวางแผนงบประมาณ สิ่งสำคัญในการกำหนดผลผลิตคือต้องได้รับการยอมรับจากส่วนกลาง ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายการคำนวณผลผลิตต้องคำนวณค่าใช้จ่ายของนักเรียนแต่ละประเภท และสอดคล้องกับนันทนา ศรีมูลชัย (2559) กล่าวว่า การกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ ระบบและกลไกมีการกำหนดผลผลิตและคิดคำนวณต้นทุนที่มีความเหมาะสมเป็นที่ยอมรับจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการกำกับ ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกหน่วยงานดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลทางการเงินอย่างชัดเจน มีข้อมูลต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต และกิจกรรมในด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา ที่สามารถนำมาใช้ในการคิดค่าใช้จ่ายเพื่อการวางแผนงบประมาณได้ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล ทางการเงินต้นทุนต่อหน่วยในแต่ละหลักสูตรจัดส่วนค่าใช้จ่ายเพื่อพัฒนานักศึกษา อาจารย์ บุคลากร การจัดการเรียนการสอน รวมถึงรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินที่สามารถนำมา วิเคราะห์ความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตร เพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขันได้

2. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าตามหลักธรรมาภิบาลและระเบียบราชการที่เข้มงวด เพื่อลดความเสี่ยงทางวินัยและเพิ่มประสิทธิภาพ ประกอบกับการกำกับดูแลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ส่งเสริมให้ระบบการควบคุมภายในและการวางแผนการใช้จ่ายรัดกุม ทำให้ปัจจัยนี้เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับนันทนา ศรีมูลชัย (2559) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ระดับการดำเนินการบริหารจัดการงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ด้านการบริหารจัดการงบประมาณมีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากทุกข้อ และสอดคล้องกับภทวรรณ อักษร (2562) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ ของการบริหารงบประมาณ ตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ

2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัจจัยด้านความรู้บุคลากร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้าราชการครูส่วนใหญ่ต้องรับผิดชอบงานการเงินและพัสดุโดยไม่มีพื้นฐานวิชาชีพโดยตรง ประกอบกับระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมีความซับซ้อนที่ต้องใช้ทักษะการวิเคราะห์เชิงลึก เมื่อขาดการฝึกอบรมที่ต่อเนื่องและเฉพาะเจาะจง จึงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้บุคลากรขาดความเชี่ยวชาญ

ส่งผลให้การแปลงนโยบายสู่การบริหารจัดการงบประมาณจริงยังขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร สอดคล้องกับวิจัยของสุภาพร ศรีษะเนตร (2560) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความรู้บุคลากร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับกรชนก เพิ่มคำ (2563) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมทางหลวง สังกัดส่วนกลาง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านทักษะความรู้ ความสามารถและชำนาญงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ปัจจัยด้านความรู้บุคลากร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงบประมาณให้ประสบความสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับแผนงานเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจของบุคลากรต่อระเบียบและกฎหมายการเงินการคลังที่ซับซ้อน หากผู้ปฏิบัติงานสามารถเชื่อมโยงยุทธศาสตร์สู่การจัดซื้อจัดจ้างและการรายงานผลได้อย่างถูกต้อง จะช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพงานอย่างชัดเจน การยกระดับสมรรถนะด้านระเบียบปฏิบัติราชการจึงเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้การบริหารงบประมาณเกิดความคุ้มค่าและโปร่งใสอย่างแท้จริง สอดคล้องกับอรรธรณ ภูมิมาประกร (2558) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงบประมาณ ของเจ้าหน้าที่งบประมาณกองบัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า ด้านความรู้เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณมีความสำคัญเนื่องจากระเบียบแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารงบประมาณมีความซับซ้อนยากต่อการทำความเข้าใจ มีปัญหามากที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ควรมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ทางการงบประมาณเพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบ และสอดคล้องกับมนัส คำพัก (2565) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความรู้บุคลากรมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านข้อมูลและสารสนเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดในการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลเข้ากับการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์ที่ปรากฏในระดับต่ำนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการจัดเก็บและรายงานข้อมูลยังขาดความต่อเนื่องหรือความทันสมัย ส่งผลให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถนำสารสนเทศมาใช้สนับสนุนการวางแผนงบประมาณได้อย่างเต็มศักยภาพเท่าที่ควร ดังนั้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลและการเสริมสร้างทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรเร่งผลักดัน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับสุภาพร ศรีษะเนตร (2560) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านความพร้อมของข้อมูลสารสนเทศมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา และสอดคล้องกับสมภพ ฉิมสุข (2565) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณ ของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดน่าน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า ด้านการเปิดเผยข้อมูลการรับรู้ หน่วยงานมีการเปิดเผยหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณอย่างชัดเจน มีการชี้แจงให้บุคลากรในหน่วยงานทราบถึงแนวทางการใช้จ่ายงบประมาณที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของหน่วยงานหรือวัตถุประสงค์ของโครงการอย่าง สม่าเสมอ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา พบว่า 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้บุคลากร ปัจจัยด้านข้อมูลและสารสนเทศ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ ปัจจัยด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านด้านการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงาน

งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

4.1 ปัจจัยด้านความรู้บุคลากร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา เนื่องจากความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระเบียบการเงินและเทคนิคการวิเคราะห์งบประมาณเชิงกลยุทธ์ ช่วยให้บุคลากรสามารถวางแผนและจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และจุดเน้นของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเชื่อชาวยุคกล่าวช่วยลดความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานที่ผิดพลาด และยังส่งเสริมให้เกิดความคล่องตัวในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ในระดับยุทธศาสตร์ ส่งผลให้การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่าและก่อให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพสูงสุดต่อผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น การมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพและทักษะเฉพาะทางด้านการบริหารการเงินให้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่องจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนระบบการงบประมาณให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับอรรถพร ปฏินาประกร (2558) ได้ทำการศึกษาศักยภาพที่ส่งผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงบประมาณ ของเจ้าหน้าที่งบประมาณกองบัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความรู้บุคลากร เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงบประมาณ ของเจ้าหน้าที่งบประมาณกองบัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับกรชนก เพิ่มคำ (2563) ได้ทำการศึกษาศักยภาพที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมทางหลวง สังกัดส่วนกลาง ผลการศึกษาพบว่า ได้ค่า Chi-Square เท่ากับ 5.69 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.017 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่าปัจจัยด้านทักษะความรู้ ความสามารถและความชำนาญงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ และจากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Gamma ได้ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.452 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกค่อนข้างสูง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.029 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

4.2 ปัจจัยด้านข้อมูลและสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากจากระบบฐานข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้องกับพันธกิจได้อย่างแม่นยำ สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณมีความโปร่งใสและเกิดความคุ้มค่าสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การเข้าถึงข้อมูลที่รวดเร็วจึงเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยยกระดับการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสุภาพร ศรีชนะเนตร (2560) ได้ทำการศึกษาศักยภาพที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านข้อมูลและสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ .741

4.3 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากจากระบบการวางแผน การจัดสรร และการควบคุมที่มีระบบ ช่วยให้การใช้จ่ายทรัพยากรทางการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงและตรงตามลำดับความสำคัญของส่วนราชการ การบริหารจัดการที่มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นภายใต้ระเบียบวินัยทางการเงินช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ได้ทันต่อสถานการณ์ เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับภทวรรณ อักษร (2562) ได้ทำการศึกษาศักยภาพที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงบประมาณ ตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ .807 มีอำนาจพยากรณ์ (R^2) ได้ร้อยละ 65.13 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน เท่ากับ 0.327 และสอดคล้องกับภคพร ชีระจันทร์ และฐาปน พงศ์ จุ้ยเปี้ยว (2565) ได้ทำการศึกษาศักยภาพที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2564 ผล

การศึกษาพบว่า ภาพรวมด้านการบริหารจัดการมีสหสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r = 0.519$)

4.4 ปัจจัยด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา เนื่องมาจากกระบวนการวางแผนที่ชัดเจนและเป็นระบบช่วยให้สถานศึกษาสามารถกำหนดทิศทางการใช้ทรัพยากรทางการเงินได้อย่างตรงจุดและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่วัดผลได้จริงในขั้นตอนการวางแผนยังช่วยส่งเสริมความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการติดตามประเมินผล ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ที่รัดกุมเป็นรากฐานสำคัญที่ส่งผลให้กระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับกรชนก เพิ่มคำ (2563) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมทางหลวง สังกัดส่วนกลาง ผลการศึกษาพบว่า ค่า Chi-Square เท่ากับ 12.86 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่าปัจจัยด้านการวางแผนการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ และจากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Gamma ได้ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.667 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกค่อนข้างสูง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 ซึ่งมีค่าเท่ากับระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับว่าการวางแผนการทำงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ

4.5 ปัจจัยด้านด้านการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจ ช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบต่อเป้าหมายร่วมกันขององค์กร ส่งผลให้การจัดสรรและการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และตอบสนองต่อความต้องการของสถานศึกษา ความร่วมมือยังช่วยลดแรงเสียดทานในการดำเนินงานและเพิ่มความคล่องตัวในการขับเคลื่อนแผนงานสู่การปฏิบัติเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดเชิงยุทธศาสตร์ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับมนัส คำพัก (2565) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มากที่สุด ($r_{xy} = .541$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.622 ส่วนค่าสหสัมพันธ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.587 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1) จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านความรู้บุคลากรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาสูงสุด ดังนั้น สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะและความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับระเบียบการเงินและแผนยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่อง โดยควรจัดกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการประยุกต์ใช้จริงเพื่อลดข้อผิดพลาดในขั้นตอนการปฏิบัติงาน ขณะเดียวกันผู้บริหารควรส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้ระหว่างบุคลากรภายในองค์กรอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ควรมีการจัดทำคู่มือหรือสื่อการเรียนรู้แบบดิจิทัลที่เข้าถึงง่ายเพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงในการดำเนินงานงบประมาณให้มีความถูกต้องแม่นยำ ซึ่งการเสริมสร้างความรู้ที่เข้มแข็งจะส่งผลโดยตรงต่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการเบิกจ่ายงบประมาณให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

2) จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านข้อมูลและสารสนเทศเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาต่ำสุด ดังนั้น สถานศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ควรเร่งปรับปรุงระบบฐานข้อมูลให้มีความเป็นปัจจุบันและเข้าถึงได้ง่ายเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการทำงาน

โดยผู้บริหารควรสนับสนุนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลการเงิน เพื่อให้บุคลากรสามารถนำสารสนเทศที่ถูกต้องมาใช้เป็นฐานในการวางแผนและตัดสินใจได้อย่างแม่นยำ ขณะเดียวกันควรมีการฝึกอบรมทักษะด้านสารสนเทศให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการรายงานผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ นอกจากนี้ควรมีการประสานความร่วมมือในการแชร์ข้อมูลระหว่างฝ่ายงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการงบประมาณ ซึ่งการพัฒนากระบวนการที่เข้มแข็งจะช่วยปิดช่องโหว่และส่งเสริมให้การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรชนก เพิ่มคำ. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมทางหลวง สังกัดส่วนกลาง*. [การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จารุวรรณ มาแต่ม. (2561). *การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. (2544). *มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 Hurdles กับการจัดทำงบประมาณระบบใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ธีระฟิล์ม แอนด์โซลท์.
- นันทนา ศรีชัยมูล. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ภคพร ธีระจันทร์ และฐาปนพงศ์ จุ้ยเปี้ยว. (2565). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2564*. [เอกสารรายงานวิชาการ]. กองแผนงาน กรมปศุสัตว์.
- ภทวรรณ อักษร. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงบประมาณ ตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ตามยุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มนัส คำพัก. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1*. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สถิพร เชาวนชัย. (2561). *เอกสารประกอบการสอน วิชา 354517 การวิจัยทางการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมภาพ ฉิมสุข. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณ ของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดน่าน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน*. [การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตร การบริหารจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์*. สำนักนโยบายและแผน การศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุภาพร ศรีชนะนตร. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ตาม ยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อนุพงษ์ สมศรี. (2565). *การศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา ในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2*. [การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อรรธรณ ปฎิมาประกร. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงบประมาณ ของเจ้าหน้าที่งบประมาณ กองบัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.